

STORTINGET

Representantforslag 183 S

(2017–2018)

fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes

Dokument 8:183 S (2017–2018)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om å innføre bedre måltall for et grønt, smart og nyskapende Norge i tråd med OECDs indikatorsett for grønn vekst

Til Stortinget

Bakgrunn

Tilliten til de politiske institusjonene og offentlig styring er under press over hele Europa. For å ivareta denne tilliten er man blant annet avhengig av at borgere kan se at politikere gjør sitt beste for å følge opp det de lover, at de holder ord. Mange har i den senere tiden, særlig før stortingsvalget i 2017, tatt til orde for et grønt skifte, grønn vekst, og andre med formuleringen «grønt, smart og nyskapende».

Men hvordan vet man om Norge faktisk har eller gjennomfører et grønt skifte, altså om det blir grønnere, smartere og mer nyskapende enn det var før, år for år?

Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling, OECD, publiserer årlig et indikatorsett som også norske myndigheter allerede leverer data og rapporterer på, men typisk noen år etter det gjeldende året. Det heter OECD Green Growth Indicators. Formålet er at landene skal ha et felles sett av måltall for hvordan man får mer verdiskaping med mindre sløsing av naturressurser.

Rapporten «Green Growth Indicators 2017» viser utviklingen fra 2000 til 2014/2015 og bruker et bredt sett av indikatorer som dekker mange områder som ressursproduktivitet, grønn innovasjon, naturkapital og levemiljø for å vise hvordan disse 35 medlemslandene ba-

lanserer økonomisk vekst med miljøbelastninger. OECD anbefaler mer målrettet innsats på flere av indikatorområdene for å få raskere frakobling av ressursbruk fra verdiskaping.

Innen ressursproduktivitet fins det hovedindikatorer for karbonproduktivitet, materialproduktivitet og multifaktorproduktivitet. Innen naturkapital er det naturressursindeks og indikatorer for arealbruksendring. Innen levemiljø står indikator for luftforurensing sentralt. Innen nyskaping står indikatorer for grønn innovasjon og reguleringseffektivitet sentralt.

Et hovedfunn fra siste indikatorrapport er, ifølge OECD (2017), at det grønne skiftet skjer for sakte i mange land. Blant land som kommer høyest i mange rangeringer finner man Danmark, Sverige, Estland og Storbritannia. Blant landene hvor det går for sakte fremover, særlig med hensyn til de viktigste indikatorene som karbonproduktivitet, finner man Norge, Mexico og Canada. Også i indikatoren for nyskaping med grønne innovasjoner sakker Norge akterut. På utviklingen i disse to indikatorene for grønn vekst ligger Norge under gjennomsnittet i OECD, og det viser at Norge har betydelig forbedringspotensial sammenliknet med våre nabo-land.

OECD rangerer kun medlemsland i forhold til hverandre. De kobler ikke indikatorene til hva som er tilstrekkelig endringstakt for å få til et reelt grønt skifte. For å gjøre både nasjonale økonomier og velferdsstater bærekraftige kan menneskeheten ikke samlet overforbruke naturressurser eller overskride jordens tålegrenser over lengre tid uten alvorlige konsekvenser for samfunnets trygghet. Den årlige reelt grønne veksten som kan gi økt verdiskaping med tilstrekkelig nedgang i ressursforbruk, må være rask nok med hensyn til disse tålegrensene.

Vitenskapsbaserte måltall for grønt skifte

Planetens tålegrenser, som beskrevet av Stockholm Environment Institute m.fl., brukes ofte som en beskrivelse av den ressursrammen som økonomien må holde seg innenfor for ikke å påføre økologi, klima og dermed økonomien alvorlige følger i fremtiden. Fra dette arbeidet vokser det frem en ny måte å måle grønn økonomisk utvikling på. Man kan beregne hva som er den vitenskapelige minimumsforbedringen i ressursproduktiviteten for å endre økonomiens verdiskaping raskt nok til å komme innenfor planetens tålegrenser innen et bestemt tidspunkt, som for eksempel 2050. Da kan man hvert år sjekke om Norge er på en tilstrekkelig rask utviklingsbane for økonomisk utvikling i grønn retning til å løse miljøproblemene i tide.

Grønn vekst-indikatoren karbonproduktivitet har for eksempel blitt forbedret i alle OECDs 35 medlemsland. Men er det raskt nok? Sveits og Sverige leder an her med de høyeste nivåene av årlig forbedring i karbonproduktivitet, på over 5 pst. i gjennomsnitt per år i perioden 2000–2015. Dette nivået er et vitenskapelig dokumentert årlig forbedringsnivå, viser studier fra prosjekter som baserer seg på det internasjonale klimapanelets rapporter (IPCC), New Climate Economy Report, Deep Decarbonisation Pathways, og en lang rekke forskerteam ledet av van Vuuren, Krieglere m.fl., Antal, van den Bergh, osv.

I tillegg til et nasjonalt nivå, kan det være viktig å bryte noen indikatorer ned på de ulike hovedsektorene i økonomien. Da kan man se hvilke sektorer som bidrar, og hvilke som sinker utviklingen til et grønt, smart og nyskapende Norge.

Konklusjon

Siden Norge allerede rapporterer på disse måltallene til OECD, er det små eller ingen ekstra administrative kostnader ved å frembringe disse indikatorene til bruk for eksempel i forbindelse med statsbudsjettet. Regjeringen fjernet i 2014 et gammelt indikatorsett og kapittel for bærekraftig utvikling fra statsbudsjettet med henvisning til at indikatorsettet var lite internasjonalt standardisert, kostbart og lite økonomisk relevant.

Nå har OECD frembrakt et bredere og internasjonalt standardisert indikatorsett for «grønn, smart og nyskapende» utvikling, og Norge rapporterer om dette internasjonalt, men bruker det ikke nasjonalt. Forslagsstiller finner det underlig at det arbeidet som det offentlige legger ned i å frembringe disse måltallene, ikke blir bedre utnyttet til planmessig nasjonal evaluering og utvikling av grønn vekst også internt i Norge.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen innføre samme sett av årlig oppdaterte grønn vekst-indikatorer som i dag rapporteres til OECDs Green Growth Indicators, i hvert forslag til statsbudsjett.
2. Stortinget ber regjeringen ta i bruk utvalgte grønn vekst-indikatorer som langsiktig styringsverktøy for norsk økonomi og som førende ved utformingen av strategiske mål for energi-, miljø- og næringspolitikken, slik at forbedringen i karbonproduktiviteten i norsk økonomi som et minimum ligger over det gjennomsnitt som den vitenskapelige konsensus anbefaler, altså minst 5 pst. per år.

22. mars 2018

Per Espen Stoknes